

Aan de Minister van Asiel en Migratie

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Staats- en
bestuursrecht
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/ministeri
es/ministerie-van-asiel-en-
migratie

nota

Asielnoodmaatregelenwet en bijbehorende novelle

Datum
2 februari 2026

Onze referentie
7217218

Bijlage(n)
5

Bijlage(n)

1. Nota n.a.v. het tweede verslag ANMW
2. Nota n.a.v. het verslag novelle
3. Aanbiedingsbrief
4. Tweede verslag ANMW
5. Verslag novelle

1. Aanleiding

Op 11 februari jl. heeft de vaste commissie voor Immigratie & Asiel / JBZ-raad van de EK:

- een tweede verslag uitgebracht over de Asielnoodmaatregelenwet (ANMW) (bijlage 4); en
- verslag uitgebracht over de novelle aanpassing strafbaarstelling illegaal verblijf (bijlage 5).

De beantwoording van beide verslagen is gereed (bijlage 1 en 2).

2. Geadviseerd besluit

Het ondertekenen en indienen bij de Eerste Kamer van:

- de nota n.a.v. het tweede verslag inzake het voorstel ANMW;
- de nota n.a.v. het verslag inzake de novelle aanpassing strafbaarstelling illegaal verblijf
- verzending van beide nota's aan de EK.

3. Kernpunten

Inbreng voor het nader verslag bij de ANMW is geleverd door de fracties van GroenLinks-PvdA, SP, VVD en CDA, PVV, CU, Volt en PvdD, 50-PLUS en Visseren-Hamakers. Inbreng voor het verslag bij de novelle aanpassing strafbaarstelling illegaal verblijf is geleverd door de fracties van GroenLinks-PvdA, VVD en CDA, D66, PVV, FVD, Volt en PvdD, SGP, 50-PLUS en Visseren-Hamakers.

De gestelde vragen zijn in grote lijnen beantwoord in overeenstemming met de in eerdere stukken in deze trajecten geformuleerde uitgangspunten en keuzes.

4. Toelichting

4.1 Inbreng en beantwoording tweede verslag ANMW

Bij de beantwoording zijn onder meer de volgende punten belicht:

- Bij de totstandkoming van de ANMW en de novelle is niet gekozen voor een afwijkend wetgevingsproces. Wel is gekozen voor het waar mogelijk snel en parallel zetten van de wetgevingsstappen. Dit vanwege de thans onacceptabele druk op de asiel- en opvangketen.
- De voorgestelde maatregelen kunnen bij de start van de implementatie leiden tot langere doorlooptijden. Tegelijkertijd zal direct het aantal mensen dat nareist beperkt worden. Op termijn verwacht de regering dat de maatregelen zorgen voor een efficiëntere asielprocedure, een beperking van de instroom en versnelling van terugkeer, waardoor de asielketen structureel ontlast wordt.
- Het afschaffen van het voornemen zorgt voor een aanzienlijke tijdsbesparing bij het beslissen op asielaanvragen en zal de doorlooptijden van de behandeling van een asielaanvraag verkorten. Ook zonder voornemen kan een voldoende zorgvuldig voorbereid besluit worden genomen.
- De inzet is om zo snel mogelijk het pact uit te voeren én vooruitlopend daarop aanvullende maatregelen te nemen om grip te krijgen op migratie en de asielketen te ontlasten. Vanwege de noodzaak om direct en met urgentie de asielketen te ontlasten kiest de regering er echter voor de beide wetsvoorstellen door te zetten en de inwerkingtreding van het Asiel- en migratiepact niet af te wachten. Bovendien is het voor de IND van belang dat er zo snel mogelijk duidelijkheid komt zodat de IND na aanvaarding en inwerkingtreding daarvan zo snel mogelijk met de implementatie kan beginnen.
- De maatregelen behouden vervolgens hun werking vanaf het moment van inwerkingtreden, tot het moment waar het wetsvoorstel ter uitvoering van het Asiel- in Migratiepact in werking treedt. De maatregelen die zien op de asielprocedure zijn ook opgenomen in het wetsvoorstel inzake de uitvoering van het pact. Daarmee wordt geregeld dat deze maatregelen hun werking kunnen behouden na het van toepassing worden van het Pact.¹
- De genomen maatregelen zijn in overeenstemming met het internationale recht, waaronder het Unierecht. Daarom ziet de regering geen aanleiding voor een kinderrechtenimpactanalyse.
- De beperking van gezinshereniging tot getrouwde partners laat onverlet dat vreemdelingen die niet onder de definitie vallen van het kerngezin, maar die feitelijk tot het gezin van de vergunninghouder behoren, zich nog steeds kunnen beroepen op het recht op eerbiediging van het gezinsleven zoals neergelegd in artikel 8 van het EVRM.
- De indieners van het amendement-Diederik van Dijk c.s., dat heeft geleid tot de in het wetsvoorstel opgenomen afschaffing van rechterlijke dwangsommen, hebben in de toelichting op hun amendement een naar het oordeel van de regering voldoende daadkrachtige motivering gegeven op grond waarvan kan worden beredeneerd dat deze afschaffing niet in strijd is met het Unierecht. Het is uiteindelijk aan de (hoogste) rechter om hiervoor definitieve juridische zekerheid te verschaffen.
- Met de gekozen vormgeving van het overgangsrecht is een goede balans getroffen tussen het belang om recht te doen aan bestaande verwachtingen en de noodzaak om op korte termijn nuttig effect te sorteren. De verwachting is dat het nuttig effect van het volledige pakket aan maatregelen – en meer in het bijzonder de aanvullende nareisvoorwaarden – onacceptabel vertraagd zou

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Staats- en
bestuursrecht

Datum
2 februari 2026

Onze referentie
7217218

¹ Voor de goede orde: in de ANMW zijn ook de regels voor verruiming van de mogelijkheden tot ongewenstverklaring, de strafbaarstelling van illegaal verblijf, de afschaffing van de rechterlijke dwangsom, en enkele (bij amendement aangebrachte) kleine wijzigingen opgenomen. Voor deze onderdelen behoudt de ANMW na 12 juni zelfstandige betekenis.

worden wanneer de maatregelen niet onmiddellijk in werking zouden treden, gezien het grote aantal aanvragen waarop nog beslist moet worden (meer dan 50.000 eerste asielaanvragen en 53.000 aanvragen op nareis).

- In reactie op de signalen uit de asielketen maakt het kabinet structureel 115 miljoen euro extra vrij ter bevordering van de capaciteit bij de IND en rechtspraak. Deze extra investering dient de doorlooptijd van de procedure en eventueel beroep te bespoedigen.
- De regering blijft erop inzetten De ANMW en de Wet invoering tweestatusstelsel zo spoedig mogelijk in te voeren. Bij het bepalen van het precieze tijdstip van invoering zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden met de (on)mogelijkheden van de relevante uitvoeringsorganisaties. Na aanvaarding van deze wetsvoorstellen is er enige implementatietijd voor de IND nodig om alle maatregelen in te voeren en in de praktijk tot uitvoer te kunnen brengen.

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Staats- en
bestuursrecht

Datum
2 februari 2026

Onze referentie
7217218

4.2 Inbreng en beantwoording verslag novelle

Bij de beantwoording zijn onder meer de volgende punten belicht:

- De bestaande bestuursrechtelijke instrumenten zijn in sommige gevallen onvoldoende om effectief te zorgen voor de terugkeer van deze vreemdelingen. In dergelijke gevallen, wanneer alle andere bestuursrechtelijke middelen zijn uitgeput, kan de strafbaarstelling van illegaal verblijf bijdragen aan meer grip op migratie en een effectiever terugkeerbeleid. Het vormt echter onderdeel van een breder pakket, dat onder andere ook het gewijzigde beoordelingskader van de asielaanvraag en het te voeren asiellandenbeleid omvat.
- De regering heeft een ondubbelzinnig antwoord willen geven op de vraag of hulpverlening door derden aan illegaal in Nederland verblijvende vreemdelingen strafbaar is, zodat procedures over grensgevallen worden voorkomen. Daarom zijn alle deelnemingsvormen uitgesloten.
- Toegelicht wordt dat en waarom analyses dat hulpverleners vervolgd zouden kunnen worden voor – bijvoorbeeld – witwassen niet worden gevolgd. Tegen laakbaar handelen door derden (bijvoorbeeld uitbuiting, mensenhandel, mensensmokkel) kan op grond van bestaande bepalingen nog steeds worden opgetreden.
- M.b.t. uitvoerbaarheid. De keuze voor de uitvoeringsoptie moet nog worden gemaakt, waarbij de zorgen over capaciteitsdruk, scholing en proportionaliteit serieus worden genomen. De uiteindelijke uitvoeringsoptie zal, in overleg met ketenpartners, worden afgestemd op de beschikbare capaciteit en de effectiviteit van de maatregelen. Het vervolgingsbeleid zal door het OM worden bepaald, en zodra dit beleid is vastgesteld en openbaar is, zal dit worden gedeeld.
- De beoogde uitsluiting van de overige deelnemingsvormen geldt niet voor de huidige strafbepalingen die betrekking hebben op illegaal verblijf in weerwil van een inreisverbod of ongewenstverklaring. De huidige toepassing hiervan in de praktijk is dat hulpverlening uit medemenselijkheid aan vreemdelingen die niet rechtmatig in Nederland zijn, niet wordt vervolgd. Er zijn de regering geen zaken bekend waarin personen zijn vervolgd wegens medeplegen van of medeplichtigheid aan artikel 197 Sr (ongewenstverklaring en zwaar inreisverbod), of artikel 108, zesde lid, Vw 2000 (licht inreisverbod). Zie uitbreider b.v. het antwoord op vraag 226 m.b.t. kerkasiel. Voor de goede

orde: de strekking van dit antwoord is dat vervolging voor medeplegen van of medeplichtigheid aan de bestaande strafbepalingen niet voor de hand ligt maar niet op voorhand is uitgesloten. Als voorbeeld wordt de situatie genoemd dat de vreemdeling waaraan kerkasiel wordt verleend ongewenst is verklaard, omdat die vreemdeling een gevaar vormt voor de openbare orde of nationale veiligheid en de betrokken hulpverleners dit weten of ernstige redenen hebben dit te vermoeden.

- Gelet op jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EU en de Hoge Raad is strafbaarstelling rechtens beperkt tot vreemdelingen die wel kunnen, maar niet willen meewerken aan vertrek en dat vertrek actief en effectief frustreren. Deze beperking moet worden 'ingelezen' in het voorgestelde artikel 108a Vw 2000.
- De strafbaarstelling doet geen afbreuk aan de toegang van vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf tot elementaire voorzieningen zoals zorg, onderwijs (voor minderjarige vreemdelingen) en bescherming door de politie.
- Voor specifieke groepen kwetsbare personen, zoals slachtoffers van mensenhandel en personen die onder medische behandeling staan, zijn er specifieke toelatingskaders. Wanneer deze personen op basis van zo'n toelatingskader in aanmerking komen voor toelating of anderszins (tijdelijk) rechtmatig verblijf hebben, is de strafbaarstelling niet aan de orde.
- Over de belasting voor de rechtspraak wordt opgemerkt dat de Raad voor de rechtspraak heeft aangegeven dat "het amendement (...) naar verwachting tot een beperkte toename [leidt] van de werklast voor de Rechtspraak".
- Uitvoerig wordt toegelicht dat en hoe de belangen van kinderen bij het opstellen van de novelle zijn meegewogen. De effecten van de maatregel zullen in de praktijk worden gevolgd. Indien blijkt dat minderjarigen onbedoeld of onevenredig worden geraakt, is de regering bereid te bezien of aanvullende maatregelen of verduidelijkingen nodig zijn.

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Staats- en
bestuursrecht

Datum
2 februari 2026

Onze referentie
7217218

4.3 Ontwikkelingen hiervoor

- De VKC heeft op 20 januari 2026 een technische briefing georganiseerd over de voorstellen ANMW, novelle aanpassing strafbaarstelling illegaal verblijf en de Wet invoering tweestatusstelsel.
- Op 27 november 2025 heeft het kabinet de nota naar aanleiding van het verslag bij de ANMW aan de EK gestuurd. Op diezelfde datum heeft het kabinet ook schriftelijk gereageerd op vragen van de vaste Kamercommissie over de uitvoeringsgevolgen van dit wetsvoorstel.
- Op 7 oktober 2025 heeft de VKC een deskundigenbijeenkomst georganiseerd over de voorstellen ANMW en Wet invoering tweestatusstelsel. Inbreng is geleverd door de IND, VNG, het COA, de politie, Inspectie JenV, Vluchtelingenwerk, Nidos, het College voor de Rechten van de Mens en de Adviesraad Migratie.
- Eerdere ontwikkelingen zijn opgenomen in de nota van 27 februari 2025 (DJ 6219382) over de verwerking van het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State.

4.4 Communicatie

Er is geen actieve communicatie voorzien.

4.5 Afstemming

De stukken zijn intern afgestemd met DGM.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Staats- en
bestuursrecht

Datum
2 februari 2026

Onze referentie
7217218